

לכבוד ועדת הכספים

הנדון: התייחסות הפורום לזכויות עובדים ועובדות לתקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים)

(נזק מלחמה ונזק עקיף) (הוראת שעה), התשפ"ד-2023

לקראת הדיון הקבוע למחר (13/11/2023) בוועדת הכספים בנושא תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף) (הוראת שעה), התשפ"ד-2023 (להלן: "התקנות") הרינו להציג את התייחסות הפורום לזכויות עובדים ועובדות (להלן: "הפורום") כדלקמן:

1. נפתח ונבהיר כי בניגוד לעמדות חוזרות של הפורום, מתווה הפיצוי שהוצע במסגרת התקנות, בדומה לשנים קודמות ובכלל, מתייחס אך ורק לזכויות המעסיקים ולא נותן כל מענה ישיר לעובדים/ות אשר מצויים באי ודאות כלכלית עצומה בימים אלה כאמור בסעי' 1.4 לעמדת הפורום מיום 30/10/2023 כפי שהוגשה לוועדת הכספים.

2. מתן פיצוי ומענקים למעסיקים אינו מבטיח את התשלום לעובדים ישירות ומתן פיצוי במסלול של הוצאות שכר למעסיקים אינו מטיל נטל ראייתי כלשהו בדמות תלושי שכר או הוכחת תשלום בפועל כתנאי לקבלת הפיצוי. בנוסף, אין כל התניה של מתן הפיצוי למעסיק בשמירה על היקפי המשרה ותשלום הזכויות הסוציאליות והמעסיק גם רשאי למחוק לעובדים ימי חופשה שנתית צבורים, וכך למעשה לקבל סבסוד מדינתי לזכות שעובדיו צברו טרם המלחמה.

3. על כן, אנו שבים ומדגישים את הצורך בקביעת מנגנון שיראה את העובדים עצמם, ויאפשר להם להיפרע באופן ישיר מהמדינה על דרך יצירת מסלול פיצוי שיקרא "מסלול עובדים", ובו יוכלו להגיש תביעות באופן עצמאי למס רכוש ו/או למוסד לביטוח לאומי לשם שיפויים על ימי עבודה שלא שולמו בפועל חרף דיווחים כוזבים למס רכוש וקרן הפיצויים.

4. התקנות קובעות כי תנאי להגשת תביעה לפיצוי הינה כי ששולם שכר, אך לא קובעות באיזו אופן על המעסיק להוכיח זאת. מניסיון של שנים קודמות עולה כי בעוד מעסיק יכול להראות בדו"חות תשלום שכר, הרי שבמקרים רבים השכר לא שולם בפועל ולא הגיע לעובדים מעולם. בכך יש כפל פיצוי למעסיקים ואין כל התחשבות או ראייה מקרוב, של העובדים עצמם, שהינם המשאב האנושי של מקום העבודה ותנאי להמשך יצרנותו.

5. על כן לטעמנו, בנוסף לקביעת נטל ברור והצבת רף ראייתי להוכחת תשלום שכר, יש לכל הפחות להתנות את הסבסוד למעסיק בהגנה על היקף המשרה ואי מחיקה של ימי חופשה שנצברו טרם המלחמה. כמו כן, אם מדובר בעובד בשכר (עובד שעת), יש לקבוע כי שכרו ישולם על פי חישוב של ממוצע המשכורות בשלושת החודשים הגבוהים ב-12 האחרונים שקדמו להפסקת העבודה, ומכיוון שלחלק מהעובדים אין כלל תלוש משכורת על פי דין (למשל עובדות משק בית)¹, יש להבטיח כי התשלום עבורן יהיה על פי רישומי ביטוח לאומי או הצהרת המעסיקים.

6. כמו כן, וכאמור בעמדות קודמות, הפורום רואה חשיבות עליונה גם ביצירת מנגנון מוסדר וקבוע להבטחת שכרם של עובדים, במסגרת חוק ההגנה על עובדים בשעת חירום, תשס"ו-2006, על מנת לנטרל את אי הודאות הרבה שנלווית לעובדה שהפיצויים ניתנים דרך קבע במודל רטרואקטיבי אד הוק.

¹ על פי סעי' 24(ד) לחוק הגנת השכר, תשי"ח-1958 - מעסיק עובד שלא במסגרת עסק או משלח יד (כגון בביתו של מעסיק במשק בית) פטור ממתן תלוש שכר וניהול פנקס שכר.

7. כמו כן, הפורום מציע לשנות את התחימה הגאוגרפית כ־X קילומטרים מהגדר, להסתכלות בפועל על יישובים וערים אשר הושבתו בין אם כתוצר של ריבוי אזעקות אשר שיבשו את החיים ובין אם בשל הוראות פיקוד העורף בתקופת הלחימה. הסתכלות בפועל על המקומות אשר הושפעו תמנע מצב שבו ריחוק של מטרים ספורים מקו ה-40 ק"מ תדיר באופן אבסורדי וקפקאי מקום אשר נפגע לא פחות ממקומות אחרים, אך לא יהיה זכאי לפיצוי.

בכבוד רב,

דיאנה בארון, עו"ד

אסנת זיו, עו"ד

קו לעובד

איתך מעכי